

Ett bra klimat för utveckling

Globalt miljöarbete gynnar de fattigaste

En höjning av jordens medeltemperatur leder till höjda havsnivåer, längre torrperioder och ökad risk för orkaner. Hårdast drabbas de fattigaste människorna i de minst utvecklade länderna.

Därför arbetar Sida med klimatfrågor. Huvudlinjen är att det är nödvändigt att stärka fattiga människors förutsättningar att anpassa sig till effekterna av klimatförändringen. Men Sida arbetar också med åtgärder mot utsläpp av växthusgaser.

Medeltemperaturen i världen stiger och därmed förändras också jordens klimat. Fler och längre transporter och utvinning av energi från fossila bränslen som kol och olja har lett till ökade utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser.

Utsläppen har ökat såväl i de industrialiserade länderna som i utvecklingsländerna, både totalt sett och per person. Den mest långtgående konsekvensen är att atmosfären tillförs mer växthusgaser. Det filter som hindrar solens energi från att lämna atmosfären tättnar, vilket leder till att jordens medeltemperatur höjs, det som brukar kallas för den globala uppvärmningen. Det i sin tur får till följd att klimatet förändras.

Konsekvenserna är många; värmeböljorna blir fler och hetare. Vattnets kretslopp accelererar, vilket leder till kraftigare nederbörd med översväm-

ningar som följd. Vindarna i atmosfären påverkas, vilket kan medföra häftigare orkaner och cykloner. Samtidigt ökar vattentemperaturen och polarisarna och andra permanenta istäcken smälter. Allt detta leder till att havsnivåerna höjs och effekterna kan redan mätas. Dessutom kan ökad havstemperatur i kombination med ökad nederbörd och smältvatten från polerna förändra havsströmmar, som till exempel Golfströmmen, så att de tar en annan riktning.

Förändringarna drabbar olika

Hur vi upplever förändringen beror till stor del på i vilken del av världen vi är bosatta. För låglänta länder betyder stigande havsnivåer att värdefull jordbruksmark och samhällen i kustområden översvämmas. Många ö-stater i Oceanien kan delvis försvinna när havsnivån stiger. Kraftigare stormar och översvämningar riskerar att ödelägga stora områden och längre torrperioder gör det ännu svårare att odla i områden som redan nu brottas med bevattningsproblem och torka.

Användningen av energi från fossila bränslen är mycket ojämnt fördelad. En fjärdedel av jordens befolkning använder tre fjärdedelar av energin. Majoriteten av dem bor i de industrialiserade länderna. Samtidigt har nästan hälften av jordens befolkning inte ens tillgång till den energi som kan göra matlagning och försörjning av belysning och värme enklare. Samma ojämna fördelning

INGET NYTT UNDER SOLEN

Klimatförändringen är inget nytt i vår planets historia. Istider har avlösts av varmare perioder vilket drastiskt förändrat livsbetingelserna för de djur och växter som levde då. En teori är exempelvis att dinosaurierna dog ut på grund av dramatiska förändringar av klimatet.

Den klimatförändring som nu äger rum är unik för att den är orsakad av människan. Det innebär också att mänskligheten har möjlighet att påverka och förändra skeendet så att inte nu levande arter utrotas på grund av till exempel höjda temperaturer, häftiga stormar och varmare världshav.

FOTO: HELDUR NETOONY/PHOENIX

Industri i Tjeljabinsk i Uralregionen, Ryssland. Utsläppen från tunga industrier och trafik består av växthusgaser som driver på klimatförändringen.

Befolkningen i Nicaraguas huvudstad Managua försöker rädda det som räddas kan av byggnadsmaterial efter orkanen Mitchs härjningar i slutet av oktober 1998.

gäller tillgången till transporter, både kollektivtrafik och egna fordon.

Det innebär att det främst är befolkningarna i den industrialiserade delen av världen som orsakat den globala uppvärmningen. Därför har rika länder ett ansvar att bidra till fattigare länders förmåga att hantera de förändrade förutsättningar som följer av klimatförändringen.

Svårast för de fattigaste

Effekterna av klimatförändringen drabbar de fattiga utvecklingsländerna mest och hårdast. Värst är situationen för dem som har allra minst resurser. Fattiga människor är mer än andra beroende av naturresurser och jordbruk för sin överlevnad. Det innebär att deras försörjning direkt påverkas av hur klimatet förändras. Samtidigt tvingas många av dem att utnyttja naturresurserna på ett sätt som skadar miljön, till exempel avverka skog för att få mer jordbruksmark. Det leder till ökad erosion och minskar de skogsarealer som binder koldioxid.

Bristen på resurser leder också ofta till att fattiga människor tvingas bosätta sig i områden och bostäder som inte kan stå emot de extrema väderförhållanden som klimatförändringen orsakat.

Ett förändrat klimat påverkar också tillgången till rent vatten. Dricksvatten förstörs av inträngande havsvatten i låglänta områden, delar av världen drabbas av torka och i andra länder blir regnen så häftiga att vattnet inte hinner tränga ner i grundvattnet utan snabbt strömmar ner i floder och sjöar.

Extrema väderförhållanden slår också mot fattiga staters arbete för att skapa bättre levnadsförhållanden för invånarna. När infrastruktur och bostäder gång på gång förstörs av översvämningar och stormar, försvårar det ett lands utveckling och i värsta fall inträffar katastrofer med stort mänskligt lidande som följd. Ett exempel är orkanen Mitch som drabbade de centralamerikanska länderna hösten 1998. Den krävde tiotusentals liv och gjorde över en miljon människor hemlösa.

FATTIGDOM OCH KLIMATFÖRÄNDRINGEN

Fattiga människor är oftare beroende av naturresurser och jordbruk för sin överlevnad. Men med små marginaler är det svårt att bedriva ett jordbruk som inte skadar miljön. Man har inte råd att tillföra jorden näring eller låta den ligga i träda för att återhämta sig.

När skördarna blir mindre tvingas fattiga bönder att antingen bränna ner skog för att öka sina arealer eller odla på bergssluttningar med svår erosion som följd. Det i sin tur gör dem mycket mer sårbara för klimatförändringens effekter.

När nederbörden ökar finns det risk att våldsamma regn aldrig sipprar ner i marken utan bara spolar bort den viktiga mullen. Därmed tvingas bönder till ännu mer överutnyttjande av jorden för att få skördarna att räcka till.

En tanzanisk kvinna odlar på Kilimanjaros sluttningar på mark ägd av staten. Bönderna får odla jorden i treårsperioder och efter det planteras pinjetråd.

DEN NATURLIGA VÄXTHUSEFFEKTEN

Växthuseffekten är en viktig förutsättning för att liv ska kunna existera på vår planet. Koldioxid, metan, ånga och andra gaser har funnits i atmosfären i miljontals år och bildar ett filter som hindrar merparten av energin från solen att reflekteras tillbaka och lämna jordens atmosfär. Utan detta filter av gaser skulle medeltemperaturen vid jordytan vara 20 grader kallare än idag, och därmed skulle jorden vara en otillgänglig plats för mänskligt liv och andra arter.

Miljontals ton koldioxid cirkulerar varje år i ett kretslopp mellan atmosfären, världshaven och jordens växtlighet i ett komplicerat och välbalanserat system. Före 1800-talet sjönk eller steg mängden koldioxid i detta kretslopp aldrig med mer än tio procent.

1800-talets industrialisering ledde till ökad förbränning av fossila bränslen. Sedan dess har mängden växthusgaser ökat dramatiskt i atmosfären. Koldioxid frigörs också när skog avverkas. Forskarna har konstaterat att mängden koldioxid i atmosfären ökar med mer än 10 procent vart 20:e år.

Mängden metan har också ökat i atmosfären sedan 1800-talet. Det är framför allt jordbruket med stora risodlingar och kreaturshållning som är orsaken. Men också rök från förbränning av sopor och läckor från kolgruvor och naturgas bidrar.

Andra växthusgaser som spår på växthuseffekten är bland annat dikväveoxid och fluorföreningar (»freoner«).

Tillsammans bidrar dessa växthusgaser till att det som är en naturlig livsuppehållande process förstärks. Växthusgaserna bildar ett ännu tjockare filter som behåller en större mängd solenergi i jordens atmosfär. Därmed ökar temperaturen – med en snabb klimätförändring som följd.

Målet är att minska fattigdomen

Sidas övergripande mål är fattigdomsbekämpning, det vill säga, att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Eftersom klimätförändringen i sig är en faktor som hårdast drabbar fattiga människor och dessutom skapar ny fattigdom är det nödvändigt att arbeta för att fattiga människor utsätts för lägre risker och blir mindre sårbara för klimätförändringens effekter. Därtill har Sida också en roll i att bidra till att utsläpp av växthusgaser kan minimeras också i utvecklingsländer.

Med en höjd levnadsstandard följer bättre näring, kläder, bostäder och på sikt också bättre hälsa och utbildning. Det för också med sig ökad konsumtion och ökad energianvändning. Därför kan arbetet för ekonomisk tillväxt skapa en konflikt mellan målet att bekämpa fattigdomen och målet att minska utsläppen av växthusgaser. Ur ett rättvis- och utvecklingsperspektiv är det uteslutet att ifrågasätta fattiga länders rätt till tillväxt och de förbättringar av fattiga människors liv som det för med sig. De redan industrialiserade ländernas befolkningar har ansvar för att bidra till ett mer hållbart nyttjande av jordens resurser genom att ändra sina konsumtionsmönster. Men också utvecklingsländerna måste söka hållbara energialternativ för framtiden.

Viktigt att tänka långsiktigt

Sidas huvudlinje i klimatarbetet är att bidra till att fattiga människor och samhällen ska öka förmågan att hantera de förändrade förhållanden som effekterna av klimätförändringen orsakar, på såväl kort som lång sikt. En viktig fråga är hur man ska kunna förebygga katastrofer som orsakas av översvämningar och torka. Kortsiktiga åtgärder som inte är genomtänkta riskerar att ställa till med mer skada än nytta. Ett exempel är att bygga barriärer mot saltvatten som tränger in och förstör sötvattenreserverna. När det regnar kraftigt leder barriärerna till att översvämningarna förvärras eftersom regnvattnet inte får något utlopp.

I Sidas klimatarbete ingår också att bidra till att utsläppen av växthusgaser till atmosfären minskar. Därför arbetar Sida för att samarbetsländer ska kunna investera i teknik som är både miljömässigt och ekonomiskt hållbar. Energi som produceras utan att tillföra atmosfären mer koldioxid kan skapa tillväxt och välbstånd utan att utsläppen av växthusgaser ökar.

Sidas klimatarbete

Sveriges strategi är att integrera kunskap och förståelse för klimätförändringens påverkan på förutsättningarna för fattigdomsminskning och tillväxt i allt internationellt utvecklingssamarbete. För att det ska ske krävs en helhetssyn och samverkan mellan olika parter,

både nationellt och internationellt, och mellan olika kunskapsområden.

Sidas samarbete med ett land eller en organisation bygger på en samarbetsstrategi som beskriver vad som ska göras och vilka resultat man vill uppnå i samarbetet.

Inför framtagandet av en samarbetsstrategi görs en analys av miljö- och klimataspekter på fattigdomen i landet. Syftet är att öka förståelsen för hur klimatförändringen påverkar landets förutsättningar till utveckling och att ligga till grund för inriktning på samarbetet. Klimatarbetet kan bedrivas på olika nivåer i samhället och berör många olika strategiskt viktiga sektorer inom utvecklingssamarbetet såsom: vatten, jordbruk, hälsa, fred och säkerhet, energi och samhällsplanering. Sidas mål med klimatarbetet – att lindra de negativa effekterna av och förebygga klimatförändringen – ska införlivas i alla samarbetsstrategier.

Det innebär att hela Sida har ansvar för att integrera hänsyn till klimatförändringen i sitt arbete.

Sidas klimatarbete ingår nu i miljöledningssystemet, där Sidas avdelningar identifierar nya aktiviteter på miljö- och klimatområdet som ska genomföras under de kommande åren. Sida har en regel att alla insatser ska genomföra en miljöbedömning inför beslut om finansiering. I miljöbedömningen integreras även risk- och sårbarhetsfaktorer på grund av klimatförändringen.

Främja val som skonar klimatet

I många av Sidas samarbetsländer är stora delar av befolkningen beroende av jordbruk, fiske och annat naturbruk för sin överlevnad. Ett förändrat klimat förändrar också dessa förutsättningar. När väderförhållandena ändras kan jordbrukare inte längre förlita sig på sina kunskaper om när man ska så och skörda för att dra nytta av regnperioder och bevattningssystem.

Även fisket påverkas när havsvattnets temperatur förändras, havsströmmarna tar en annan riktning och våtmarksområdena blir färre. Lokala fiskare riskerar därmed att mista sin möjlighet till inkomst.

Nya metoder måste utvecklas för att människor ska kunna anpassa sig till det nya klimatet. Frågan om livsmedelssäkerhet, en säker tillgång till

mat för människors överlevnad, är central lokalt, nationellt och globalt.

En annan central utvecklingsfråga är tillgången till energi. Därför är det viktigt att sprida kunskap om hållbar teknik och energi samt att utveckla regelverk som uppmuntrar individer och företag att använda energi effektivt och utnyttja förnyelsebara energikällor. I Östeuropa handlar det till exempel om stöd till investeringar för att effektivisera fjärrvärmeanläggningar. Övergången från fossila bränslen till solenergi, vindkraft, bioenergi och vattenkraft uppmuntras. Ett annat redskap är att räkna in kostnader för miljöförstöring i energipriset.

Ett livskraftigt näringsliv och företagervänligt klimat är en annan viktig faktor för fattiga länders ekonomiska tillväxt och utveckling. Men företagen behöver tillgång till hållbar teknologi. Sidas mål är att stödja program som på ett praktiskt sätt visar företag hur miljöförbättringar kan minska produktionskostnaderna. Med hjälp av en miljömedveten näringslivspolitik kan också samarbetsländerna använda investeringar och skatter för att främja en hållbar tillväxt.

Kunskap på alla nivåer

Klimatförändringen leder till att jordens vattenresurser omfördelas. Behovet av kunskap om hur det kommer att se ut är stort, och dessa aspekter måste finnas med på alla nivåer i Sidas samarbetsländer när beslut om vattenresurser ska fattas.

De områden som troligen drabbas mest av effekterna lider redan i dag av brist på rent vatten och fattigdomen är utbredd. Eftersom fattiga människor är mer direkt sårbara för konsekvenserna av brist på tjänligt vatten behövs strategier som gör det möjligt att anpassa sig till klimatförhållandena på kort sikt, utan att ha negativa långsiktiga konsekvenser. Till exempel avger våtmarker och vattenkraftsdammar växthusgasen metan, som driver på klimatförändringen.

Ohälsa är ett stort problem för de flesta utvecklingsländer. Diarréer och undernäring förvärras av torka och brist på rent vatten. Insekter som sprider sjukdomar som malaria och denguefeber antas också få ett större spridningsområde. Därför arbetar Sida för

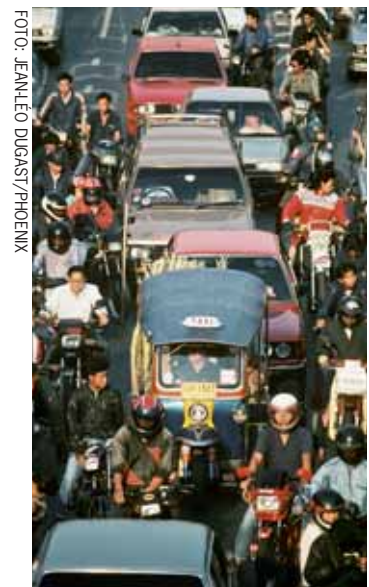
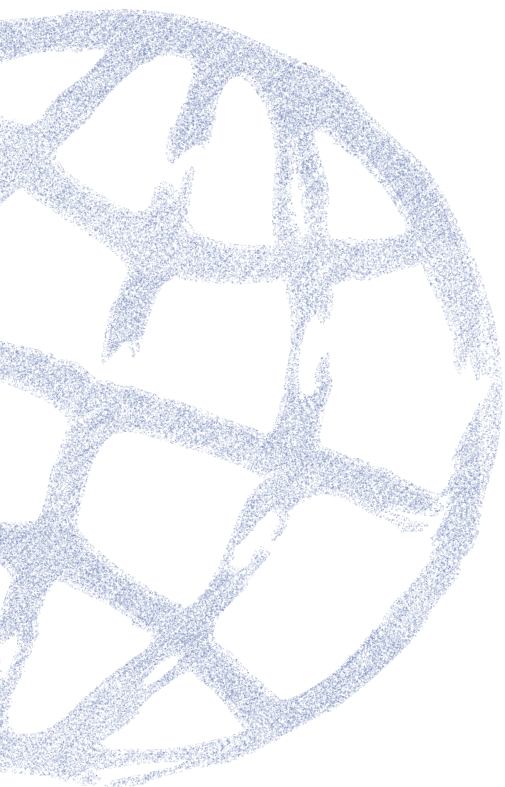

FOTO: JEANLEO DUGAST/PHOENIX

Trafikstockning i Bangkok, Thailand. Effektiv stadsplanering är ett sätt att minska utsläppen från bensindrivna fordon.

att bygga upp kunskap om klimatförändringen i samarbetsländerna så att de själva kan agera för att minska de negativa följderna av ett förändrat klimat.

Globalt problem – globalt ansvar

Klimatförändringen är framför allt en konsekvens av livsstilen och utvecklingen i de industrialiserade länderna. Men de negativa effekterna är tydligast i utvecklingsländerna. Klimatförändringen är ett globalt problem som inte gör halt vid några nationsgränser.

Därför har det stora flertalet av världens stater tagit ett gemensamt beslut att arbeta för att minska utsläppen av växthusgaser. Sverige är en aktiv part i det internationella arbetet och Sida har internationellt framförhandlade konventioner och verktyg till sin hjälp.

1979 hölls den första klimatkonferensen, som slog fast att klimatförändringen var ett allvarligt problem. FN:s miljöprogram UNEP och internationella organisationer för meteorologer och forskare inrättade ett program för klimatfrågor. Efter det banade ett antal internationella konferenser väg för beslutet att världens stater gemensamt skulle ta ansvar för klimatfrågan. FN:s medlemsstater kunde 1992 underteckna klimatkonventionen i brasilianska Rio de Janeiro.

Industriländerna ska gå före

Det övergripande målet är att halterna av växthusgaser i atmosfären ska vara

på en sådan nivå att klimatförändringen avstannar. Alla stater som undertecknat konventionen har förbundit sig att sträva mot detta mål. Protokollat lägger ett stort ansvar på de redan industrialiserade länderna att gå före i arbetet att minska utsläppen.

Konventionen bygger på försiktighetsprincipen och principen att förorenaren betalar. Försiktighetsprincipen innebär att om man misstänker att en verksamhet kan orsaka allvarlig skada eller skada som inte kan repareras, ska motåtgärder vidtas, även om orsaksambanden inte är vetenskapligt bevisade.

Kyoto konkretiserar målen

I klimatkonventionen finns inga exakta eller tidsbestämda mål. Men i Kyotoprotokollat, som undertecknades 1997, finns uttryckliga åtaganden för hur mycket 38 industrialiserade länder ska minska utsläppen av växthusgaser. Detta är ett första steg att konkretisera hur målen ska uppfyllas. Sammanlagt ska utsläppen minska med 5,2 procent senast år 2012 i jämförelse med utsläppen 1990. Kyotoprotokollat trädde i kraft i februari 2005.

Kyotoprotokollat har sedan utvecklats i ytterligare förhandlingar. Men arbetet för ett gemensamt åtagande har inneburit internationella motsättningar. USA, som ensamt står för drygt 35 procent av industriländernas utsläpp har beslutat att lämna protokollet.

Det klimatavtal som ska ta vid när Kyotoprotokollats åtaganden löper ut 2012 måste beslutas senast hösten 2009,

INTERNATIONELLA VERKTYG

I första hand handlar Kyotoprotokollat om de industrialiserade ländernas åtaganden för att minska utsläppen. Men det påminner också om att utvecklingsländerna har rätt till utveckling och om att industriländerna har ett ansvar att föra över miljökunskaper och resurser till dem.

Dessutom har drivkrafter som bidrar till att uppfylla konventionens mål utformats. De bygger alla på att arbetet för att minska utsläppen av växthusgaser ska fungera som en marknad där den som släpper ut växthusgaser får betala och den som investerar i åtgärder som minskar utsläppen premieras.

Handel med utsläppsrätter:

Handel med utsläppsrätter innebär att stater som inte uppfyller sin tilldelade kvot av utsläpp kan sälja den till stater som riskerar att överstiga sin. Handeln är ett ekonomiskt styrmedel för att minska utsläppen, som kan föra över pengar från rika till fattigare länder.

Systemet berör alla länder som har undertecknat Kyotoprotokollat, där också stater i Östeuropa ingår.

Drivkrafter för minskade utsläpp (Clean development mechanism):

Länder som har åtaganden att minska sina utsläpp av växthusgaser kan investera i projekt som minskar utsläppen av växthusgaser i de fattiga länderna, eller bidrar till att koldioxid binds, genom till exempel återplantering av skog. Det land som gör investeringen får sedan tillgodoräkna sig den minskning av utsläppen som projektet bidragit till, alltså självt öka sina egna utsläpp med motsvarande mängd.

Huvudmålet är att bidra till utveckling och tillväxt som är hållbar, det vill säga en utveckling som tar hänsyn till miljön. Denna drivkraft kan leda till att företag i industriländerna får erfarenhet av att investera i utvecklingsländer, och det kan i sin tur ge fler investeringar.

Gemensamt genomförande:

Ett industriland kan investera i ett annat industrilands åtgärder för att minska utsläppen. Minskningen omvandlas sedan till en utsläppskvot som delas lika mellan de båda länderna.

Klimatfonder:

Klimatkonventionen har också inrättat fonder som ska hjälpa till att finansiera insatserna mot klimatförändringen:

- Den globala miljöfonden GEF (Global Environment Facility).
- Den speciella fonden under Klimatkonventionen (Special Climate Change Fund) som finansierar insatser för överföring av teknologi, bland annat på områdena energi, transport, industri och jordbruk. Den ska också hjälpa länder som är beroende av inkomster från produktion eller export av fossila bränslen att söka och utveckla andra inkomstmöjligheter.
- Fonden för minst utvecklade länder (Least Developed Countries Fund) ska finansiera program och insatser i de minst utvecklade länderna.
- Fonden för anpassning under Kyotoprotokollat finansierar insatser för att underlätta utvecklingsländernas anpassning till klimatförändringen.

Att utveckla alternativa energikällor som är förnybara och inte ger utsläpp som är skadliga för klimatet är en prioriterad uppgift. På sin väg till skolan passerar skolbarnen i sydafrikanska Kwazulu Natal solpaneler som producerar el till hushåll.

under klimatkonventionens partskonferens i Köpenhamn. Sverige är då ordförandeland i EU och får sannolikt en viktig roll för att föra förhandlingarna i hamn.

Samarbete och kunskap

För att nå resultat i klimatarbetet är det viktigt med samordning – att alla drar åt samma håll. Forskning om klimatförändringen och hållbar teknik är lika viktigt. Dessutom är samarbete mellan Sida, myndigheter som Energimyndigheten och Naturvårdsverket samt svenska forskare en viktig förutsättning för att kunskaperna om klimatförändringen ska förstärkas.

De drivkrafter som Kyotoprotokollet skapat är verktyg som Sida sprider kännedom om för att främja investeringar i samarbetsländerna. De fungerar som konkreta projekt för att minska utsläpp av växthusgaser och bidra till hållbar utveckling. I det sammanhanget kan Sida också stärka samarbetsländer-

nas myndigheter. Då får de möjlighet att på bästa sätt förhandla med investerarna om hur projekten ska utformas och kan ta tillvara kunskaperna om miljövänlig teknik som är målet med investeringarna.

Anpassning och hållbar tillväxt i fokus

Det finns många skäl till att integrera klimatfrågan i Sveriges internationella utvecklingssamarbete. För att kunna förverkliga målet att utrota fattigdomen måste de fattigas inkomster växa. Men om ökad tillväxt innebär ökade utsläpp av koldioxid som leder till klimatförändringar, förvärras situationen för människor som är beroende av jordbruk, rent vatten och hälsa för att förbättra sina liv.

Därför är Sidas huvuduppgift i klimatarbetet att stärka fattiga människors förutsättningar att anpassa sig till klimatförändringen som redan skett och fortsätter att ske.

MILJÖHÄNSYN OCH TILLVÄXT

Tillväxt är nödvändigt för att fattiga människors inkomst ska öka. Men en ekonomisk tillväxt som är frukten av miljöförstörande industrialisering, nedhuggna skogar och utfiskade sjöar är inte hållbar. Människors försörjning hotas på lång sikt och ohälsa och konflikter om de naturresurser som finns kvar kan förvärra fattigdomen.

Hållbar utveckling innebär en ekonomisk tillväxt som inte sker på bekostnad av de naturresurser som människor är beroende av för sin överlevnad, eller på bekostnad av naturresurser som är nödvändiga för framtida utveckling.

REFERENSER

Läs mer om Sidas synsätt på klimat och utveckling på www.sida.se.

När jordens klimat förändras påverkar det också människans livsvillkor. En höjning av jordens medeltemperatur leder till att polarisarna börjar smälta, havsnivåerna stiger, odlingsbar mark läggs under vatten. Häftiga stormar raserar och översvämmar hela samhällen. Hårdast drabbas de minst utvecklade länderna, och framför allt de fattigaste människorna.

Den svenska regeringen har uppdragit åt Sida att arbeta med tre strategiska prioriteringar, varav miljö och klimat är en. Regeringen har också tillsatt en särskild kommission för att bland annat utarbeta förslag till klimatfrågornas roll i utvecklingssamarbetet. I denna skrift presenteras Sidas syn i arbetet med att integrera klimatfrågorna i utvecklingssamarbetet i väntan på resultatet av kommissionens arbete.

Sidas huvuduppgift i klimatarbetet är att stärka fattiga människors förutsättningar att anpassa sig till klimatförändringen som redan skett och fortsätter att ske. En annan viktig uppgift är att verka för åtgärder mot utsläppen av växthusgaser, som bidrar till den globala uppvärmningen. Sida bidrar också med katastrofhjälp till människor som drabbats av extrema väderförhållanden.

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besök: Valhallavägen 199
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-20 88 64
www.sida.se, sida@sida.se